

además de servir para consolidar las palabras ya aprendidas, aporta nuevos matices a los significados ya conocidos.

Otra de las interesantes innovaciones de las autoras, esta vez en el cuadro para el aprendizaje de la composición de los caracteres, es que, además de la habitual información sobre fonética y descomposición de los trazos, se añaden tres datos que resultan imprescindibles a la larga para todo estudiante de chino: el reconocimiento de la forma tradicional de los caracteres (a veces obviado pero imprescindible para aquellos que vayan a estudiar literatura); la información sobre el número de trazos que componen cada uno (fundamental para abreviar el tiempo en un futuro en la búsqueda en diccionario); y, por último, su pertenencia a una clave semántica determinada. Y, precisamente, relacionado con este último punto, se incorpora la explicación de estas claves, también conocidas como «radicales», que les abrirá a los estudiantes un mundo de agrupaciones en nuevos campos semánticos.

Es también de agradecer el gran número de ejercicios que incorpora cada lección, y ello con el fin último de que los estudiantes puedan independizarse en cierta medida del tutorazgo del profesor y seguir de forma autónoma el aprendizaje. Dentro de los ejercicios, es especialmente acertada la inclusión de la lectura de textos manuscritos, realizada gracias a una tipografía específica, puesto que si en otras lenguas la escritura manual puede diferir de alguna manera de la impresa, en el caso del chino la distancia entre un texto impreso y otro manuscrito

to puede llegar a impedimos del todo la comprensión.

Por último, señalar la magnífica idea de presentar el material audiovisual a través de una página web abierta que completa los contenidos del libro (lectura de los diálogos, presentación de los ejercicios, claves de los mismos, etc.). La página está diseñada de tal forma que su utilización resulta perfectamente accesible a cualquiera, incluso para quienes no son muy diestros en el uso de los medios informáticos; y permite avanzar en el estudio de forma independiente puesto que la organización y el sonido son irreprochables. Asimismo, se ofrece una dirección de internet en la que todo estudiante podrá dirigirse directamente a las autoras para resolver cualquier duda que se le pueda presentar.

En resumen, *Lengua china para traductores* es sin duda un material inmejorable para el estudio de la lengua china, en el que la experiencia, primero como estudiantes y más tarde como profesionales, de sus autoras ha mejorado sustancialmente los típicos manuales de lengua china, y nos devuelve, aun sin pretender escamotearle esfuerzos al futuro estudiante, el placer de aprender una lengua apasionante como es el chino. Esperemos que, sin tardar, se pongan a la obra de un futuro manual para niveles más avanzados que continúe la labor aquí iniciada.

Alicia Relinque

Facultad de Filosofía y Letras
Departamento de Lingüística General
y Teoría de la Literatura
Universidad de Granada

MARTÍNEZ SIERRA, Juan José

Humor y traducción. Los Simpson cruzan la frontera

Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, 2008. 271 p.

Col·lecció: Estudis sobre la traducció, 15

Humor y traducción. Los Simpson cruzan la frontera, de Juan José Martínez Sierra, és fruit d'una tesi doctoral que, com explica

Chaume al pròleg, «encaró, por primera vez en España, las normas de traducción del humor en textos audiovisuales con una meto-

dología plenamente descriptiva». El volum aborda l'estudi del doblatge de l'humor culturalment específic en una sèrie emblemàtica com *The Simpsons* i s'alinea amb els que defensen que l'humor, com tot, és traduïble.

L'obra s'estructura en set capítols i tres annexos. El primer capítol ens defineix la traducció audiovisual (TAV) i ens presenta les particularitats del doblatge, emmarcant-ho dins la disciplina que l'autor prefereix anomenar Estudis sobre la Traducció. En aquest capítol hi retrobem reflexions sobre la traducció envers l'adaptació, les característiques del text audiovisual, el model de prioritats i restriccions de Zabalbeascoa, les nocions d'estrangerització/familiarització, com també idees de l'*Skopos*theorie. L'autor també presenta un resum de les diverses modalitats de traducció audiovisual, s'entreté a examinar amb més detall el doblatge i fa una sèrie de consideracions sobre la relació d'aquesta modalitat amb la subtítolació. Alguns apunts sobre els gèneres audiovisuals que es doblen a Espanya, la història del doblatge i les fases d'aquesta modalitat completen un capítol en què s'ofereix una panoràmica àmplia d'elements recurrents en estudis sobre TAV. En l'últim apartat es defineix el marc teòric del treball: la TAV s'estudia com a producte dins els estudis descriptius de base polisistèmica i, més concretament, l'autor es planteja un estudi descriptivista sobre les normes en TAV.

És al segon capítol on aquest marc teòric es descriu amb detall: Martínez Sierra exposa els conceptes bàsics de l'escola de la manipulació, tant des d'un punt de vista més general com des de l'àmbit de la TAV, i s'endinsa en el concepte de norma. Al final constata que, més que normes, vol posar de manifest tendències, que considera un pas intermedi entre l'estratègia i la norma pròpiament dita. El capítol tercer, encara de caràcter teòric, tracta de conceptes clau dels Estudis Culturals, perquè considera que la traducció té un rerefons cultural que no es pot obviar. L'investigador estableix una relació entre cultura i TAV, centrant-se en una

revisió bibliogràfica de la traducció dels referents culturals, i reflexiona també a l'entorn de la intertextualitat en TAV.

El quart capítol tracta de l'humor i la seva traducció: després de diverses reflexions de caràcter teòric, l'autor parteix de la proposta de classificació dels elements humorístics de Zabalbeascoa (completada per la de Fuentes) per proposar-ne una de pròpia. Considerem que és un capítol molt interessant que satisfà les expectatives del lector que busca precisament el que indica el títol: relacionar humor i traducció. Finalment, al cinquè repassa alguns postulats pragmàtics que aplica a l'estudi com ara la rellevància com a eina d'anàlisi de l'humor.

Després d'aquest bloc teòric de 150 pàgines aproximadament, en què es presenten molts conceptes de diverses fonts, s'arriba a un capítol metodològic, el sisè, en què es detalla com s'ha dut a terme l'anàlisi —metodologia perfectament aplicable a altres estudis— i es presenta el corpus, tot destacant les característiques principals de la sèrie escollida. Aquest capítol inclou els objectius que es planteja l'investigador vinculats a una sèrie d'hipòtesis on traspuja clarament que aquest volum és fruit d'una tesi doctoral.

El capítol setè és l'aportació principal del volum i s'hi presenta l'anàlisi de les dades, anàlisi quantitativa i qualitativa alhora que parteix de 365 mostres obtingudes de quatre episodis. Aquests resultats li permeten extreure un seguit de conclusions objectives sobre la manera com es trasllada la càrrega humorística del text d'origen al text d'arribada, conclusions que comparteixen espai en el capítol vuitè amb la validació de les hipòtesis. En aquest capítol també es recullen unes valuoses tendències de traducció de l'humor en textos audiovisuals que, com bé diu l'autor, seria molt útil poder corroborar en un corpus més ampli per poder parlar de normes.

No hi ha dubte que els dos darrers capítols són l'aportació principal de l'investigador, que relaciona amb habilitat una anàlisi minuciosa amb els conceptes exposats en el

bloc teòric. Si calgués destacar-ne alguna imperfecció, diríem que el lector es queda amb ganes de saber-ne més coses —bon senyal, d'altra banda. I és que l'aparell teòric i metodològic (sis capítols) és molt més extens que l'anàlisi i les conclusions (dos capítols), cosa que ens fa plantejar si en la publicació en forma de llibre no hauria estat més útil resumir el bloc teòric, prescindint d'aspectes que es troben reiteradament en les tesis doctorals d'aquest àmbit, i estendre més l'anàlisi i les conclusions. De tota manera, és fàcil rebatre aquesta apreciació en constatar que aquest bloc inicial permet enquadrar l'anàlisi en un marc pluridisciplinar perfectament relacionat.

Al final del volum hi ha tres annexos que no podem passar per alt: el primer presenta una mostra de referències culturals i

intertextuals contingudes en alguns acudits del corpus, el segon ofereix una llista de personatges secundaris de la sèrie que apareixen en els episodis analitzats i el tercer, un seguit de webs d'interès on el lector pot completar la informació sobre la sèrie, sobre el seu creador, sobre sèries similars i sobre el doblatge en general.

En conclusió, es tracta d'un volum molt recomanable sobre la traducció de l'humor en textos audiovisuals que parteix d'una recerca detallada. Cal celebrar que treballs com aquests no es quedin en forma de tesi doctoral no publicada sinó que arribin a la comunitat científica en forma de llibre.

Anna Matamala

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

MATAMALA RIPOLL, Anna

Interjeccions i lexicografia. Anàlisi de les interjeccions d'un corpus audiovisual i proposta de representació lexicogràfica

Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008. 472 p.

El llibre *Interjeccions i lexicografia. Anàlisi de les interjeccions d'un corpus audiovisual i proposta de representació lexicogràfica* és fruit d'una tesi doctoral guardonada amb el Premi Joan Coromines de Lexicografia i Onomàstica 2005. Es tracta d'un estudi exhaustiu i minuciós d'una categoria gramatical, la interjecció, que ha estat tradicionalment menystinguda des del punt de vista lingüístic i també de la traducció. Una de les causes que expliquen aquesta situació és l'estreta relació que tenen aquestes peces amb l'oralitat. És per això que aquest estudi es basa en un corpus audiovisual de comèdies de situació originals i doblades, l'elaboració del qual constitueix en si mateix una de les innovacions i aportacions més destacades de l'obra. Matamala presenta una visió completa i integradora de les interjeccions des de tres vessants complementaris: el teòric, el descriptiu i l'aplicat. Aquests són precisament els tres grans blocs que componen

aquest treball: una primera part eminentment teòrica, seguida d'un segon bloc descriptiu, subdividit en diversos capítols on es descriuen les interjeccions des de diferents punts de vista, i, finalment, un tercer bloc aplicat, on s'aborden les qüestions lexicogràfiques, incloent-hi la proposta de disseny d'una nova aplicació lexicogràfica que reculli aquestes unitats lingüístiques.

La part teòrica, que comprèn els tres primers capítols, parteix d'un repàs exhaustiu del tractament de les interjeccions en obres de diferent caire i enfocament, que d'una manera o altra recullen i descriuen aquestes peces: des de gramàtiques, estudis de fraseologia i monografies o articles científics centrats en les interjeccions; a estudis pragmàticodiscursius, propostes basades en l'anàlisi de la conversa o, fins i tot, treballs sobre paralingüística. La revisió de l'estat de la qüestió acaba amb la proposta integradora de Cuenca basada en la lingüística cogniti-